ARBOTTNA

Arbottna säteri, Muskö (Muskö s:n, Nynäshamns k:n)

YTTERÄNG och MAREN

Betesmosaik med mestadels friskängar, i synnerhet märkvärdiga strandängar, och inslag av torrbackar, skogsbete, alkärr och hällmark, liksom blandade jordbruksmiljöer och en större våtmark (eutrof avsnörd havsvik)

0 0.2 0.4km

© Lantmäteriet & Geodatasamverkan

Länsstyrelserna

N 2000 Ytteräng, Muskö

© Länsstyrelsen, Lantmäteriet, NVDB, ESRI Inc, RAÄ, SGU, Sjöfartsverket, GHMB, SVO, SCB, SJV, FM, Bergsstaten, GLU

Skala 1:8000

Länsstyrelsen
Örebro län

N 2000 Ytteräng, Muskö

© Länsstyrelsen, Lantmäteriet, NVDB, ESRI Inc, RAÄ, SGU, Sjöfartsverket, SMHI, SVO, SCB, SJV, FM, Bergsstaten, SLU

Skala 1:5000

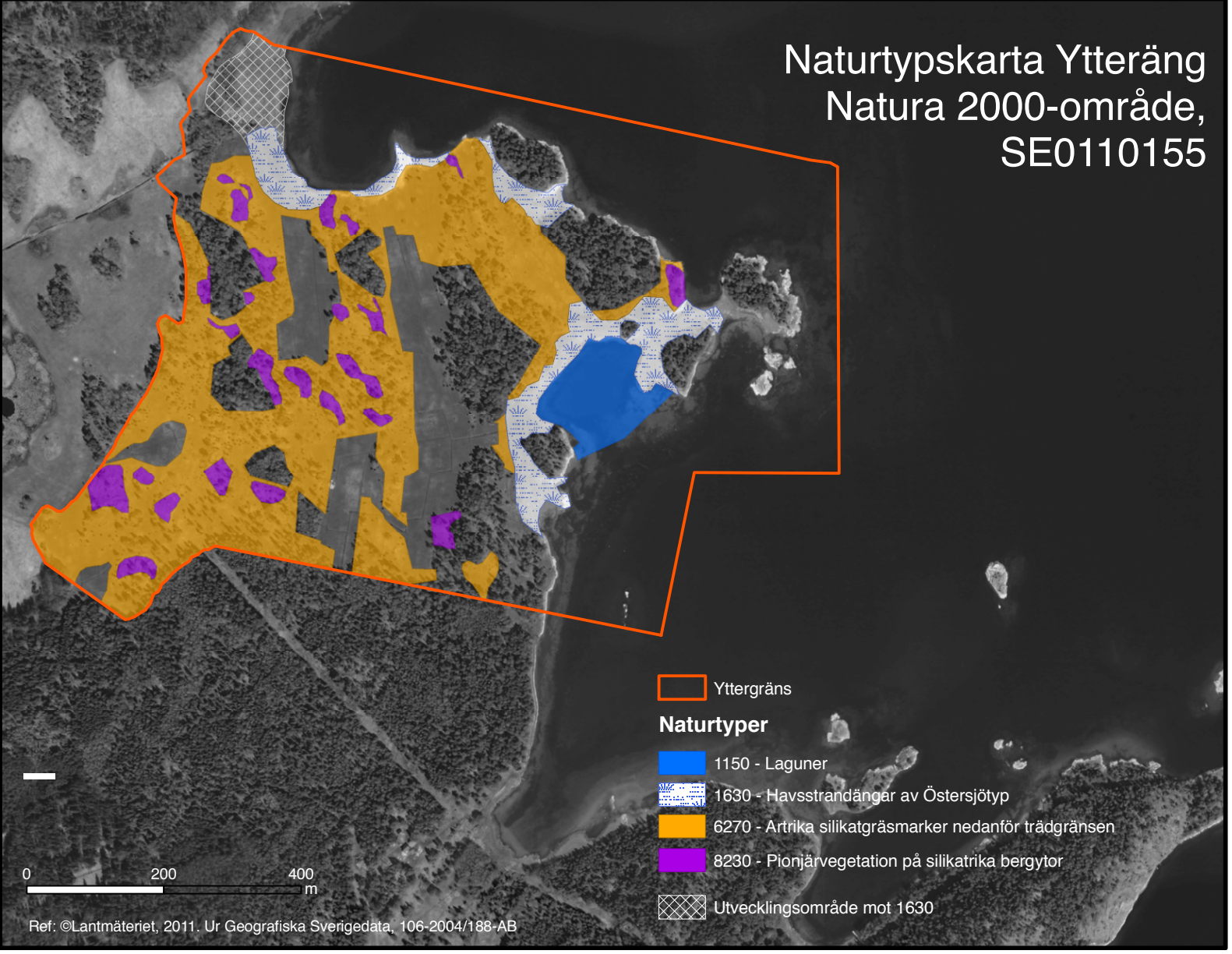
Naturtypskarta Ytteräng
Natura 2000-område,
SE0110155
Yttergräns
Naturtyper
1150 - Laguner
1630 - Havsstrandängar av Östersjötyp
6270 - Artrika silikatgräsmarker nedanför trädgränsen
8230 - Pionjärvegetation på silikatrika bergytor
Utvecklingsområde mot 1630
0
200
400
m
Ref: ©Lantmäteriet, 2011. Ur Geografiska Sverigedata, 106-2004/188-AB

Genom att använda musko.nu godkänner du att vi använder cookies för att följa användarupplevelsen.
OK
Läs mer (/index.php/magazine/information-om-musko-nu)

Ytteräng, Arbottna

Sevärdheter (/Index.php/upplev/sevaerdheter)

KÖP/BYT/SÄLJ

Mio soffbord med glasskiva (/index.php/koep-saelj-byt/3-saljes/15-mio-soffbord-med-glasskiva)
(Diverse / Säljes)

no image

(/index.php/koep-saelj-byt/3-saljes/15-mio-soffbord-med-glasskiva)

HOT!

05-06-2015

Unik designad CD-förvaring "Wrap" (/index.php/koep-saelj-byt/3-saljes/5-unik-designad-cd-forvaring-wra)
(Diverse / Säljes)

(/index.php/koep-saelj-byt/3-saljes/5-unik-designad-cd-forvaring-wra)

HOT!

11-01-2015

(/index.php/component/banners/click/16)

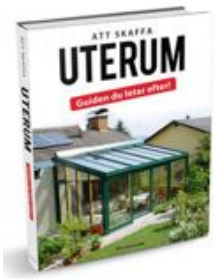

(/index.php/component/banners/click/28)

TÄNKER DU STARTA EGET?
Välj inte enskild firma. Nu kan du bilda AB utan 50.000 kr!

Artrika betesmarker i skärgården.

Vid Arbottna säteri på Muskö ligger ett strövvänligt och vackert landskap med vidsträckta hagmarker och havsstrandängar. Öster om gården möts du av vackra en- och björkbevuxna hagmarker. På torrängarna blommar mängder av orkidén Adam och Eva i andra hälften av maj. Senare avlöser i tur och ordning kattfot, sandmaskros, solvända, getväppling, backnejlika och fältgentiana.

En rad torp hörde förr till Arbottna Gård. Torparna brukade sina jordlotter intensivt och de olika markslagen bildade ett lapptäcke.

Dalsänkorna plöjdes till åker, torrängarna betades och på den steniga friska marken hämtades ängshöet för vintern. Än idag kan du finna spåren av de gamla slåtterängarna i idylliska glesa gullvivedoftande björkhagar. Här växer arter anpassade till lieslåtter som till exempel ängsskallra darrgräs, ornrot, ängsskära, slåtterfibbla och svinrot. De har kunnat leva kvar genom att området har hållits öppet genom bete.

Många fjärilar är knutna till ängs- och hagmarkernas artrika flora och Arbottna är en av Södertörns rikaste fjärilslokaler. Här fladdrar under högsommaren de numera ovanliga arterna slåttergräsfjäril, bastardpärlemofjäril och violettkantad guldvinge. Den oskygga och giftiga lilla bastardsvärmaren som lever på käringtandens blad trivs också här.

Vid Fårfjärdens vida vattenyta ligger havsstrandängar i bukter mellan badvänliga hällar och holmar. Blomsterälskaren kan glädjas åt smultronklöver, kustarun, norskstarr och doften från det aromatiska myskgräset. Luften fylls av rödbenans spel och under sommaren sjunger rosenfink och kärrsångare i strändernas snår. Ute på Fårfjärden brukar mängder av änder rasta under sträcktid. Kring åkerholmar och diken vid Högberga kan du vissa år höra vaktel och kornknarr. Dessa arter är nästan

försvunna i dagens alltmer enformiga och rationellt skötta åkerlandskap. I de fuktiga markerna ger näktergalens starka sångröst stämning i sommarnatten. Här har också den sällsynta florsångaren hörts. Vid säteriet häckar kattugglan i de gamla ädellövträdens ihåliga stammar. Vissa åt hörs även hornuggla.

Baserat på en beskrivning i boken "Naturen i Stockholms län - en utflyktsguide" av Ekologigruppen 1993

< Föregående (/index.php/upplev/sevaerdheter/347-aelvsnabbsmonumentet)

Nästa > (/index.php/upplev/sevaerdheter/345-obelisken-ludvigsbergs-herrgard)

(/index.php/component/banners/click/30)

(/index.php/component/banners/click/25)

Gilla oss på Facebook!

Hitta oss på Facebook

Muskö.nu - Information om Muskö

Gilla

Muskö.nu - Information om Muskö har delat Muskö hembygdsförenings foto.

16 tim

297 personer gillar Muskö.nu - Information om Muskö.

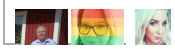

Copyright © 2015 Det händer på Muskö.nu. Alla rättigheter reserverade. Designed by JoomlArt.com (http://www.joomlart.com/). Joomla! (http://www.joomla.org) är fri programvara publicerad under GNU General Public License. (http://www.gnu.org/licenses/gpl-2.0.html)

GRÖNKVIST ART & DESIGN (http://www.gronkvist.se/)

Produktion: Grönkvist Art & Design AB (http://www.gronkvist.se/)

Välkommen till Drömgården Arbottna på Muskö

Drömgården Arbottna Muskö - En unik naturupplevelse i ytterskärgården. Välkommen att besöka Ytteräng o Maren

På Arbottna har naturen huvudrollen. Här finns ett 1 800 hektar stort område med grönskande skogar, öppna ängar, stränder med klippor och sand samt fågelsjön Maren. Stillheten och naturens ljud står i fokus, stjärnhimlen ligger som ett magiskt tak över Drömgården under klara nätter. Naturen är i det närmaste orörd eftersom Försvarsmakten ägt området i 60 år. På somrarna kan du bada, paddla kajak, segla och fiska i havet. Du kan promenera i skogen eller hälsa på bonden. När snön täcker marken och havsvattnet frusit till is kan du åka längdskidor och långfärdsskridskor längs den vackra strandlinjen. Naturen står också i fokus när vi anordnar events och aktiviteter som skördefester, matfestivaler, jordgubbspremiär, julbord och så vidare.

På Arbottna finns områden med höga naturvärden. Ytteräng (**http://www.musko.nu/index.php/upplev/sevaerdheter/346-ytteraeng-arbottna**)klassas som ett Natura 2000-område, vilket innebär att där finns arter och naturtyper som är så ovanliga att de måste skyddas. På Ytteräng finns till exempel en av Sveriges största populationer av orkidén Adam och Eva, under blomningstid färgar de ängarna gula och lila.

Sjön Maren (**http://www.musko.nu/index.php/upplev/sevaerdheter/340-maren-arbottna**) har ett rikt fågelliv med stora mängder rastande och häckande änder, viggar och grågäss. Vi planerar för en restaurering av Maren vilket kommer att gynna fågellivet samtidigt som kanaler skapas för gäddor så att de kan gå upp och leka i Maren under våren. Den norra delen av Maren kommer att fungera som en damm som under vintern blir en utmärkt skridskobana för barnen.

Drömgården värnar om vår gemensamma unika natur - Följ med på våra vandringar

Se till att besöka oss när vi har organiserade naturvandringar för att du skall få uppleva våra underbara områden. I maj 2015 har vi ex. Drömgårdens naturvandring den 23 maj. Per Colinder är biolog och hängiven fågelskådare och har gjort naturinventeringen på Drömgården, han förmedlar sin kunskap på ett intressant och roligt sätt.

Vi tittar på fåglar, blommor och naturhistoria. Per tar oss runt fågelsjön Maren med ett rikt fågelliv här finns rovfåglar, änder, vadare och småfåglar. Vi vandrar ut på Ytteräng som har en av skärgårdens största bestånd av Adam och Eva – de blommar i tusental! Om vädret tillåter äter vi medhavd matsäck ute på Ytteräng. Per förklarar varför naturen ser ut som den gör på ett mycket intressant sätt, svaren finns i människans påverkan och de geologiska förutsättningarna.

–"Ytteräng är som ett levande museum över hur bondelandskapet såg ut för 100år sedan säger" Per.

8 Maj 2015 Nu blommar det för fullt

Möt Arbottnas viltvårdare!

Drömgården får i år en viltvårdare, Johan Ekestam, som kommer att se till att de vilda djuren har bra förutsättningar under alla årstiden i naturen runt gårdenr.

Johan kommer att utveckla den biologiska mångfalden och se till att djuren lättare hittar både föda och skydd. Och till glädje för alla oss medlemmar kommer Johan också att arrangera aktiviteter inom fiske och viltvård.

"För mig ska det bli en spännande uppgift att vara viltvårdare på Arbottna. Inte minst för att biotopen på Arbottna är så varierande och innefattar både hav, sjö, skog och fält. Ett sådant brutet landskap skapar en god boplats för många typer av vilda djur som söker föda och skydd" säger Johan.

Johan fortsätter "De vilda djuren har en självklar plats på en drömgård och i ett levande lantbruk. Precis som de tama djuren ska de vilda ses efter och erbjudas en god miljö att leva i. Det kan handla om att sätta upp fågelholkar till starar och storskrakar eller att stötta rådjur och harar med föda under hårda vintrar"

Jag hoppas vi ses Arbottna framöver, kanske ute i skog och mark eller med ett fiskespö i handen. Har ni idéer på aktiviteter, vill hjälpa till eller bara diskutera viltvård och fiske, hör gärna av er till mig! Jag är alltid öppen för samtal i ämnet.

Ni når mig på **johan@dromgarden.com**

Välkommen till Drömgården Arbottna på Muskö

Hälsa på oss i sommar

Har du vägarna förbi Muskö i sommar så stanna till och hälsa på oss. Besök vårt första växthus, titta på våra grisar och får. Eller varför inte besöka vackra Ytteräng där kor o kalvar betar. Smederna kommer också att finnas på plats ibland, se vår Facebook sida då de brukar lägga ut när de är där. Är vi inte på plats när du kommer på besök så går det bra att vandra runt ändå!

Glad Sommar önskar Drömgården!

Nyhetsarkiv

Länkar

Senaste nyheter

SKÄRGÅRDEN
Nyhetstidningen för Stockholms skärgård
2015-07-01

Annons:

Andelsboende på Arbottna olagligt

Text: Peter Augustsson mars 12, 2015

Efter kritik från boende i områden stöter nu Drömgårdens planerade bostäder på Arbottna på ytterligare problem. Andelsboende i de planerade ”hobbithusen” är inte tillåtet enligt lagen.

VECKANS NUMMER

Drömgårdens projekt på Arbottna på Muskö går nu vidare in i arbetet med detaljplanerna. I Drömgårdens visioner ska man bland annat bygga små byar och ”hobbithus”, rum ingrävda i marken inspirerade av husen i boken ”sagan om ringen”. Tanken var att intresserade skulle kunna köpa andelar och dela upp boendet. Det finns bara ett problem: Stockholms kustområde och skärgård är skyddad och det är inte tillåtet med andelsboende i området enligt miljöbalken.

– I dagsläget står det klart och tydligt i lagen att man bara kan godta mindre fritidsbebyggelse som kompletteringar av befintlig bebyggelse och andelsboende är en typ av fritidsbebyggelse, säger Kerstin Ainouz, plan- och bygglagsspecialist på länsstyrelsen.

Att, som det står i lagen, göra kompletteringar till befintlig byggnad innebär inte att det är tillåtet att bygga små byar av fritidshus bara för att det råkar finnas ett hus på marken.

– Om det finns en lucktomt mellan byggnader kan man kanske komplettera med ett nytt hus, men man kan inte ta ett helt nytt område i anspråk.

I lagen står dock att om särskilda skäl föreligger så kan enkla fritidshus byggas i närheten av de stora tätortsregionerna.

– 200 personer brukar kallas tätort,

Annons:

ARKIV

Välj månad

Skärgårdens arkiv över gamla artiklar är idag tillgängligt för samtliga besökare tillbaka t.o.m. mars 2013. Arkivet kommer inom kort uppdateras med samtliga publicerade artiklar och kommer därefter att stängas för icke prenumeranter. Ni som är prenumerant kommer att erhålla uppgifter för inlogging.

SENASTE ARTIKLARNA

Kustbevakningen flyttar

Pendlande till sjöss ökar

Dyviks Marina eldhärjad

Svårt att locka unga till föreningar

Snart sätts gäddungar ut på flera platser

det kan bli problem om det kanske bara bor 80 personer där på vintern. Vad som menas med närhet får prövas från fall till fall, Arbottna ligger en bit ifrån samhället på norra sidan ön.

Ett annat sätt att få tillstånd fritidsboende är att koppla byggnaderna till det planerade mejeri, musteri och lantbruk som avsikten är att bygga.

– Jag vet inte hur man har tänkt, hur mycket bebyggelsen har koppling till verksamheterna. Näringsverksamhet får man inte säga nej till, säger Kerstin Ainouz.

Även om det idag inte är tillåtet med fritidsboende så utesluter Kerstin Ainouz inte att lagen kan komma att ändras framöver.

– Det finns en riksintresseutredning på gång, vi får se om det blir några förändringar i lagstiftningen. Kommunen och förslagsställaren behöver utveckla hur man ska kunna bygga det här utan att det kommer i konflikt med lagstiftningen.

Skärgården har sökt ansvariga på Drömgården för en kommentar, men de skriver i mejl att de vill återkomma senare.

Taggar: arbottna drömgården muskö

— Peter Augustsson

FÖREGÅENDE ARTIKEL
Slarvigt sms gav böter i Stavsnäs

NÄSTA ARTIKEL
Linfärjan skjuts upp

RELATERADE ARTIKLAR

Nu spanar Försvaret med full styrka
december 21, 2014

Massiv kritik mot planerna för Arbottna
mars 5, 2015

Nätverk för båtskrotar försenat
juni 24, 2015

Svartmunnad smörbult nu i skärgården
oktober 21, 2013

© Copyright 2015 Tidningen Skärgården

Naturskyddsföreningen
Haninge

Synpunkter på detaljplaneprogram för Arbottna 1:28 på Muskö

Naturskyddsföreningen i Haninge har tagit del av förslaget till planprogram för Arbottna 1:28 och övrigt underlag och vill börja med att poängtera att vi fortfarande är förvånade över att Haninge kommun har öppnat upp för denna typ av exploatering då Miljönämnden senast 2011 svarade på ett medborgarförslag om att göra hela Arbottna inklusive dess sjö/våtmark, Maren, till ett naturreservat att det inte var nödvändigt då Ytteräng redan hade ett starkt lagligt skydd som Natura 2000 område och att området för övrigt inte var i behov av ytterligare skydd. "Genom kommunens planmonopol är det emellertid Haninge kommun själv som har makten att styra över markens användning. Kommunstyrelseförvaltningen uppfattar inte någon vilja från något politiskt håll om en storskalig exploatering i området [Arbottna] och finner därför inte att några skäl för ytterligare skydd för marken vid Arbottnamaren heller föreligger i nuläget." Medborgarförslag 2011-05-06 Dnr KS 95/2011, Medborgarförslag att göra Ytteräng och Arbottnamaren på Muskö till naturreservat, Slutligt beslut (Miljönämnden 2011-09-14 § 69). Eftersom läget nu likväl är som det är så vill kretsen framföra följande synpunkter:

Allmänt

Naturskyddsföreningen i Haninge instämmer till viss del med de åsikter som framförs i planprogrammet och de inventeringar som gjorts av området. Vi anser absolut att den föreslagna exploateringen kommer att medföra en betydande påverkan på miljön, människors hälsa och säkerhet samt hushållning med mark, vatten och andra resurser. Kretsen skulle därför vilja våga drista sig till att ta det ett snäpp längre än vad som framkommer i planprogrammet och säga att en särskild MKB borde krävas innan man ens övergår i detaljplaneskedet för Arbottna 1:28. Detta eftersom planprogrammet ska utreda förutsättningarna för en bostadsexploatering och i ett sådant läge är en MKB bland de viktigaste bedömningsverktygen. Det känns därtill märkligt att processen måste gå ytterligare ett steg mot exploatering för att det ska genomföras en utredning med avseende på natur och miljö. I programmet diskuteras möjligheterna för en exploatering, men inte hindren, vilket också är underligt. Programmet strider trots allt mot Kustplanens mål och intentioner från 2002, där det sägs att inga nytillkommande fritidshusområden får byggas, annat än komplettering av befintlig fritidsbebyggelse eller enstaka anläggningar för det rörliga friluftslivet. Planförslaget berör också flera nationella miljökvalitetsmål såsom "Minskad klimatpåverkan", "Hav i balans" och "Levande kust och skärgård". Hur uppfyllelsen av dessa exakt kommer att påverkas av den tilltänkta exploateringen går det ännu bara att spekulera i.

Arbottnaområdet är idag ett vackert och värdefullt kulturlandskap som är föga exploaterat och där de mest värdefulla delarna är skyddade som Natura 2000-område. Att detaljplanera området för ett stort antal bostäder överensstämmer varken med Kustplanen eller nationella miljökvalitetsmål och riksintressen. Det vore därför egentligen önskvärt att den här typen av exploatering i första hand planeras i anslutning till befintlig tätortsbebyggelse på Muskö. Det skulle innebära många fördelar, inte minst när det gäller tillgång till allmänna kommunikationer och lösande av vatten- och avloppsfrågan. Den aktuella exploatören har flera intressanta förslag med hållbarhetstänk t.ex. energieffektiva lösningar, lokalt producerad mat, lösningar på vatten- och avloppsfrågan och kretsloppsanpassning av verksamheten. Det här är dock egentligen helt irrelevant i detaljplaneprocessen. Alla ställningstaganden kring planeringsprocessen i området måste därför övervägas så att besluten kan motiveras och försvaras gentemot Miljöbalken och de nationella miljökvalitetsmålen, oavsett vem som blir den slutliga exploatören eller fastighetsägaren på lång sikt.

Detaljsynpunkter

Kulturlandskapet och nollalternativet
Det slås fast i programmet, behovsbedömningen och inventeringarna att Arbottnas kulturlandskap hör till områdets största värden och måste bevaras. Förutsättningen är att markerna hävdas och jordbruk med betesdrift fortsätter i framtiden. Detta instämmer kretsen naturligtvis helt i. I behovsbedömningen jämförs Drömgårdens konsekvenser mot ett nollalternativ. Den framgår dock inte vad detta alternativ innebär. Då blir det också omöjligt att bedöma vilket alternativ som får störst konsekvenser.

Färskvattenförsörjningen
Med tanke på färskvattentillgångarna anser Naturskyddsföreningen i Haninge att projektets omfattning med totalt 400 bostäder är alldeles för stor (Se SGU:s bedömning i rapporten). Projektet borde begränsas till max de kända tillgångar som finns idag (dvs etapp 1), dessutom med en marginal. Förslaget med avsaltning av havsvatten anser kretsen rimmar illa med hållbarhetsambitionen, eftersom det är energikrävande. Det bör dessutom aldrig användas som grundförutsättning för ny bebyggelse. Vi ska vara varsamma med grundvattnet som resurs - i enlighet med miljömålet ”Grundvatten av god kvalitet” - och därför måste det säkerställas att uttag från nytillkomna bostäder och verksamheter inte äventyrar saltvatteninträngning i grundvattenreserverna under Muskö. I en sådan bedömning behöver det även tas hänsyn till att det finns ett mycket stort antal befintliga fritidshus på Muskö som med tiden kommer att användas för permanentboende.

Trafik
Med tanke på att projektet har en hög hållbarhetsambition är det oacceptabelt med en trafiklösning som bygger på så stor andel bilism som trafikanalysen visar. Som påpekas i planen kommer projektet att medföra ökade utsläpp av luftföroreningar och klimatpåverkande gaser. Detta går dessutom emot kommunens klimatstrategi. Därför måste det vara ett krav att kollektivtrafiken, cykel- och gångtrafiken förbättras. Kan inte SL ge garantier för att busslinjen förlängs till Drömgården och turtätheten utökas, bör inte projektet genomföras. Annars kan man inte påstå att det har en hög hållbarhetsambition. Möjligheterna för en direktbuss till Stockholm morgon och kväll, precis som från Dalarö, bör också undersökas.

Bebyggelse
Naturskyddsföreningen i Haninge väljer att inte ta ställning till detaljerna i den planerade bebyggelsen då detta är ett planprogram och inte en detaljplan. Kretsen kan dock konstatera att det finns flera brister i den planerade exploateringen och att flera av de utpekade områdena för bebyggelse hyser höga naturvärden och är direkt olämpliga att bygga på. Om detta program leder vidare till en detaljplan kan kretsen yttra sig om de föreslagna områdena då. Generellt motsätter sig kretsen ny bebyggelse på både naturmark och odlingsbar mark då dessa marker är så pass viktiga för att klara en hållbar utveckling på sikt och dessutom börjar bli en bristvara i dagens samhälle.

Callunas inventering av Ytteräng samt Ekologigruppens naturinventering
Callunas bedömning är att naturtyperna och de typiska arterna inom Natura 2000 området inte missgynnas på ett betydande sätt av projektet, bara besökare kanaliseras och betesdriften upprätthålls. Inventeringen har dock en brist. Den är en ren skrivbordsstudie, där befintliga uppgifter helt enkelt samlats in. Det borde kompletteras med en fältinventering. Det påpekas också att en fågelinventering bör göras. Ganska mycket uppgifter finns från Atlasinventeringen i Stockholms län 2012. Bland de arter som anges häckande eller

observerats under häckningstid är brunand, sångsvan, grågås, kricka, brun kärrhök, kornknarr, vattenrall, trana, rödbena, göktyta, trädlärka, näktergal, stjärtmes och rosenfink. Vidare ställer sig kretsen något frågande till Callunas slutsats att projektet skulle få så liten påverkan på Natura 2000 området och att det största problemet skulle vara att fler människor rör sig i området. Att det t.ex. blir en ökad trafik, en väldigt mycket högre bullernivå, begränsat med spridningskorridorer, risk för inväxning av trädgårdsväxter etc. etc. är tydligen inte något som kommer att påverka arterna som förekommer i Natura 2000 området negativt.

Vi delar Ekologigruppens slutsatser att de högsta naturvärdena är knutna till naturbetesmarker och kulturlandskapets ädellövträd. Till dessa kan läggas strandängarna och Marens våtmarker. Vidare instämmer vi också med deras poängtering av att deras naturinventeringen troligtvis är ofullständig då inventeringen har gjorts vid endast ett tillfälle, vilket gör att arter som endast förekommer under en väldigt begränsad tid inte noteras såsom marksvampar och insekter. Det kan vara viktigt att poängtera att när naturområden delas upp i olika delområden så är det en artificiell lösning, vilken kan göra att helhetsperspektivet försvinner. Det stämmer att vissa delar av Arbottna hyser högre naturvärden av andra, men det är just mångfalden av olika naturtyper och samspelet mellan dem som gör området unikt och det är man nu beredd att offra.

Naturreservat

Med tanke på att den föreslagna exploateringen ligger i ett så känsligt och värdefullt naturområde bör möjligheterna att bilda naturreservat av de finaste områdena undersökas. Det borde inte bara inbegripa Natura 2000-området Ytteräng utan även andra delar av Arbottna som t.ex. området runt Maren. Det skulle säkerställa att en ordentlig skötselplan upprättas och att naturvärdena säkras på ett bättre sätt.

Avslutningsvis passar vi på att understryka att alla exploateringar som genomförs i närheten av ett Natura2000-område ska granskas av högsta nationella myndighet. Det ska vara möjligt att skingra varje rimligt vetenskapligt tvivel i fråga om de planerade arbetenas påverkan på området, enligt Högsta Domstolen mål nr T 3158-12.

Naturskyddsföreningen i Haninge 150213

- Hem
- Glömda mord och brott
- Hemsökt
- Bödlar och offer
- Skarnhögen
- Om Skarn

- Facebook
- Twitter
- RSS
- Google Plus

Skarn = Träck, Orenlighet, Smuts (SAOB)

Arbottnas svarta ekipage

Arbottna säteri.

Andeframkallning, mord och brand är allt delar av gårdens förflutna. Kanske är det därför det vilar en så otäck stämning över Arbottna.

På södra Muskö, inklämt mellan Vårdkaseberget och den alltmer träskartade sjön Maren ligger Arbottna gamla sätesgård och plirar försiktigt mot ljuset. Än ligger sömnens tunga hand över resterna av den vanskötta och vildvuxna herrgårdsparken. Fruktträdens mossbelupna grenar spretar mot himlen, och gräset under de forna alléerna växer högt. En staty utan varken huvud eller överkropp lutar vid det stenröse som en gång var terrassmur. Här planeras för lägenheter, och kanske nytt liv i den tysta gården.

En sönderslagen staty i Arbottnas förvildade och vanskötta park. Huvudbyggnaden kan skymtas mellan träden.

Arbottna sägs ha anor ända från vikingatiden, men hur den dåvarande bebyggelsen sett ut är okänt. På den äldsta bevarade kartan från 1638 består Arbottna by av tre gårdar, av vilka en, Södergården, låg ungefär på den plats där herrgården senare skulle uppföras. Arbottnas första herrgårdsbyggnad fick kort livstid. Redan 1719, knappt femtio år efter dess färdigställande, bränns den tillsammans med resten av Muskö då de ryska trupperna skövlar kusten. Det nuvarande huset byggdes troligen kring 1770 av handelsmannen Adolf Levin, vilken köpt egendomen året innan. 1773 års karta visar en lanterninkrönt manbyggnad med utspringande hörnpartier och två planerade flyglar, varav dock endast den ena blev byggd. Sitt nutida franskinspirerade utseende fick Arbottna på 1870-talet när en ny tids stilideal gjort det gamla 1700-talshuset omodernt, men flygeln fick av okänd anledning behålla sin äldre fasad.

Arbottna med sin enda flygelbyggnad, vilken märkligt nog fått behålla sitt äldre utseende.

Förfallets tid börjar för Arbottna under 1950-talet när militären tar över i samband med anläggandet av Muskö flottbas. Det mesta av inredningen försvinner, orangeriet byggs om till garage, och kapellet rivs. När militären successivt flyttade ut stod gården tom under flera år, en sorglig relik med flagnande puts och utslagna fönster. Gårdens förflutna är som sagt dramatiskt, och det är ingen brist på färgstarka personligheter. En ägare under 1740-talet, Alexander Hummerhjälm, lär ha försökt ränna värjan genom sin fru på inrådan av älskarinnan, och en annan, Karl Segerlund, blev rånmördad 1757 av sin egen betjänt vilken tillsammans med en båtsman satte en kula i honom medan han sov. Ännu en bit in på 1900-talet ägdes Arbottna av släkten Levin, gården skulle inte gå dem ur händerna förrän 1916. En sentida namne till anfadern Adolf Levin var mycket intresserad av spiritism, och höll både seanser och andeframkallningar under sina besök här, aktiviteter som än idag sägs ha lämnat spår i from av underliga bultningar och knackningar i väggarna.

Uppfartsvägen med sin döende allé. Här sägs det svarta spökekipaget köra nattetid.

Om Arbottna har berättats åtskilliga historier, vilka om de är sanna kan förklara varför det gamla huset haft svårt att hitta köpare, och kanske dessutom bli en otäck överraskning för dem som sedermera flyttar in här. En kringboende berättar hur han en sen höstkväll är på väg förbi den då tomma gården när han hör det karaktäristiska men något oväntade ljudet av en häst med vagn. Han hör hur det märkliga ekipaget svänger upp under allén och gör halt i gårdsplanens grus, men kan inte se någonting i skuggorna. Förundrad går han närmre, men utan att se skymten av varken häst, vagn eller passagerare. Några sekunder senare tänds ett blekt ljus i ett av rummen på övervåningen, och som han står där och med stigande olust betraktar fenomenet försvinner ljuset och han hör en pisksnärt alldeles intill sig och sedan klappret av hästhovar och gnisslet av vagnshjul. Trots att han tydligt kan se den tomma uppfartsvägen rör sig ljudet bort mellan de knotiga stammarna, och upplevelsen lämnar en besk eftersmak av fasa. Andra har berättat om tunga steg bakom de svarta förtäckta fönstren, och hela huset sägs nattetid omges av en atmosfär av kompakt ondska. Det återstår att se om nya hyresgäster kan råda bot på det.

Text och bild: Petter Inedahl

LÄNSSTYRELSEN
I STOCKHOLMS LÄN
Naturvårdsenheten

BEVARANDEPLAN

Datum
2007-12-12

Beteckning
511-2005-033227

Ytteräng SE0110155

Bevarandeplan för Natura 2000-område
(enligt 17§ förordningen (1998:1252) om områdesskydd)

Inledning
Bevarandeplanen är det dokument som beskriver vilka mål som skall uppnås i bevarandet av ett Natura 2000-område och som anger vilka bevarandeåtgärder som planeras. I bevarandeplanen beskrivs vilka förutsättningar som krävs för att de utpekade arterna och naturtyperna ska upprätthålla s.k. gynnsam bevarandestatus. Det har betydelse för tillämpningen av regelverket om Natura 2000-områden.

Namn	Ytteräng	**Areal:**	69,3 ha
Natura 2000-kod	SE 0110155		
Kommun	Haninge		
Fastställd av Länsstyrelsen	2007-12-12		
Områdestyp och status	SCI-område enligt art- och habitatdirektivet		
Ägarförhållanden	Statligt		
Skyddsform			

Ingående naturtyper enligt art- och habitatdirektivet

Tabell 1. Naturtyper

Naturtypskod	Naturtypens namn	Areal (ha)	Andel (%)
1630	* Havsstrandängar av Östersjötyp	5,0 (0,7 ha anmält till regeringen)	7,2
6270	* Artrika torra - friska låglandsgräsmarker	19,3 (33,3 ha anmält till regeringen)	28
8230	Pionjärvegetation på silikatrika bergytor (ej rapporterad till regeringen/kommissionen)	2,4	3,5
9070	Trädklädda betesmarker (ej rapporterad till regeringen/kommissionen)	7,4	10,7

* Prioriterad naturtyp – bevarandet bedöms ha hög prioritet inom EU.

Ändringar av arealer och tillägg av naturtyper enligt tabellen ovan kommer att anmälas till regeringen.

Ingående arter enligt habitat- eller fågeldirektivet

Tabell 2. Arter

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Artens kod
Inga Natura 2000-arter* finns rapporterade från området.		
*Arter som finns upptagna i bilaga 2 till EG:s habitatdirektiv respektive bilaga 1 till EG:s fågeldirektiv och därmed skyddas av Natura 2000-reglerna.		

Bevarandesyfte/-mål för Ytteräng

Det övergripande syftet med Natura 2000-området är att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för de i området utpekade arterna och naturtyperna. Vad detta innebär i detta område uttrycks i följande mål:

*** Havsstrandängar av Östersjötyp (1630):**
- Arealen **havsstrandängar av Östersjötyp** skall bibehållas.
- Minst 90% av gräsmarken är varje år väl avbetad vid vegetationsperiodens slut.
- Igenväxningsvegetation förekommer inte.
- Biotoperna får inte försämras för de typiska arterna *smultronklöver*, *kustarun* och *havssälting.*

*** Artrika torra - friska låglandsgräsmarker (6270):**
- Arealen **Artrika torra-friska låglandsgräsmarker** skall bibehållas.
- Minst 90% gräsmarken är varje år väl avbetad vid vegetationsperiodens slut. De typiska arterna *fältgentiana, ängsskallra, backnejlika, vårfingerört, solvända, jungfrulin, kattfot* och *blåsuga* skall kunna fortleva på lång sikt och helst öka i populationsstorlek och utbredning.
- Solöppen grässvål med spridda buskar och träd. Igenväxningsvegetation förekommer inte.

Pionjärvegetation på silikatrika bergytor (8320):
- Arealen **Pionjärvegetation på silikatrika bergytor** skall bibehållas.
- Minst 90% gräsmarken är varje år väl avbetad vid vegetationsperiodens slut.
- De typiska arter *tjärblomster*, *mandelblom, styvmorsviol* och *gul fetknopp* skall kunna fortleva på lång sikt och öka i populationsstorlek och utbredning.
- Tunt jordtäcke i kanten av hällar har på grund av trampstörning fläckvis blottad jord och rikt utrymme för konkurrenssvaga örter.

Trädklädda betesmarker (9070):
- Arealen **trädklädd betesmarker** skall bibehållas.
- Minst 90% gräsmarken är varje år väl avbetad vid vegetationsperiodens slut.
- Igenväxningsvegetation förekommer inte. Eventuella buskar som är lämpliga att utgöra skydd för naturlig björkföryngring kvarlämnas och betraktas inte som igenväxning.
- Förekomsten av grov, död ved i soliga lägen skall öka

Beskrivning av området

Ytteräng ligger på sydöstra delen av Muskö. Det är en stor varierad hagmark längs stranden vid gården Arbottna. Här finns en värdefull mosaik av mer eller mindre öppen och kuperad hagmark. Området är artrikt med många och ovanliga fjärilar, kärlväxter och ängssvampar. Markerna har lång beteskontinuitet, sannolikt med en äldre historia som slåtteräng. Naturtypen är en mosaik av hagmark bestående av havsstrandäng, öppen hage och trädklädd hagmark. Den öppna hagmarken dominerar. Många små och stora hällar ger ett kuperat intryck. Mindre skogspartier, alkärr, fuktstråk och sedan länge permanent betesvall ingår i hagen.

Trädskiktet i hagmarken domineras av martallar, björk, asp, ask och stora enar. Buskskiktet utgörs av slån och nypon och i fältskiktet växer t. ex. *solvända, fältgentiana, blåsuga, kattfot, stagg, knägräs* och *Adam och Eva*. Bland fjärilarna märks *thunbergs fältmätare, bastardpärlemorfjäril, glimfältmätare, allmän metallvingesvärmare, bredbrämad bastardsvärmare* och *liten bastardsvärmare.* Havsstrandängarna är belägna i små bukter mellan hällar, holmar och skogspartier. På strandängarna växer *ormtunga*, *smultronklöver, kustarun, dvärgarun* och *norskstarr*. På strandängarna häckar rödbena. Hagens små fuktängspartier utgör inte Natura 2000-habitat, men är delvis fin, näringsfattig hagmark med relativt artrik flora. Lite näringsrikare tuvtåtelängar är dock vanligast. Även de är dock relativt artrika.

Hagen har under början av 1990-talet restaurerats med omfattande avverkning av träd och buskar. I flygbild från slutet av 1940-talet syns dock att trädskiktet haft betydligt mindre utbredning än idag och varit glest även i de nu täta dungarna. Under kriget gjordes omfattande avverkningar av brännved i många hagmarker av denna typ. Kanske är de äldre flygbilderna inte representativa för trädskiktets utbredning och täthet i området under första halvan av 1900-talet. Flera av dungarna bör ändå glesas ut och framför allt är brynens buskvegetation för tät. I vissa delar av området finns betydande återväxt av sly efter 1990-talets restaureringsavverkningar.

Hagen ligger inom militärt övningsområde och det bedrivs övningsverksamhet i hagen.

I denna beskrivning arter som inte är skyddade av Natura 2000-reglerna (se tabell 2). Dessa arter har inget lagligt skydd såsom arterna i tabell 2.

Beskrivning av arter/livsmiljöer samt förutsättningar för gynnsam bevarandestatus

*** Havsstrandängar av Östersjötyp (1630)**
Havsstrandängarna i området är uppdelade på flera, smala, små delar i vikar, oftast med skog i direkt anslutning. De har därmed begränsad betydelse för häckande fåglar, men det finns en representativ flora. Läget i tämligen skyddade vikar i innerskärgård gör att gjyttjeleror med högt organiskt innehåll dominerar. De har ofta en örtfattigare flora än leriga och sandiga strandängar, men en lite ovanligare art som finns i dessa delar är *norskstarr*. Det förekommer dock även leriga partier med *blåsklöver, ormtunga* och *arun*-arter. Den nordligaste delen av området utgörs av en lite större sammanhängande strandäng som periodvis varit ohävdad under senare delen av 1900-talet. För närvarande betas den inte och den är under igenväxning med vass och albuskar.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:
- Kontinuerlig hävd
- Tidigt betespåsläpp, gärna med förlängd betesperiod på hösten.
- Ingen stängsling mot vattenlinjen bör förekomma.
- I naturtypen får inte förekomma gödsling (förutom från djur som betar i objektet), stödutfodring, kalkning, dikning eller insådd av för naturtypen främmande arter.
- Ingen påtaglig minskning av populationerna hos de typiska arterna i naturtypen.

Artrika torra - friska låglandsgräsmarker (6270)
Habitatet finns i Ytteräng främst i sluttningar mellan svackornas fuktängar och gammal åkermark samt höjdernas hällar och dungar. På vissa ställen är det ganska smala brynmiljöer, vilka är ganska tätt förbuskade och delvis skuggade av intilliggande dungar. Störst sammanhängande områden med habitatet finns på kullarna centralt i området.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:
- Kontinuerlig beteshävd under vegetationsperioden.
- Krontäckningen av träd och buskar högst 25%.
- Ingen igenväxningsvegetation av träd och buskar av igenväxningskaraktär.
- Spridd förekomst av sälg, nypon, slån och andra blommande buskar till skydd och föda för insekter, bl. a. den i området rika fjärilsfaunan.
- Kväve och fosfor tillgängligt för vegetationen finns i låga halter.
- Väl avbetad grässvål vid vegetationsperiodens slut. Ingen ansamling av gräsförna till nästa säsong skall ske.
- Ingen påtaglig minskning av populationerna hos de typiska arterna i naturtypen.

Pionjärvegetation på silikatrika bergytor (8320)
På de talrika små höjderna finns gott om flacka, nakna hällar med relativt stora arealer tunt jordtäcke i kanterna. Nuvarande svaga hävd gör att störningen är liten, men här och var finns ändå ganska stora ytor med *fetknopp* och andra typiska arter.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:
- Bete utan ansamling av gräsförna vid betessäsongens slut gör att den örtrika torrängsfloran kan sprida sig ut på mark med djupare jordar.
- Måttlig störning av tramp. Det gynnar konkurrenssvaga, ettåriga örter samt skorplavar och bladlavar på hällarna.
- Skuggning av träd och buskar har obetydlig omfattning.

Trädklädda betesmarker (9070)
Ytterängs många träddungar är sannolikt till betydande del ett rent igenväxningsfenomen under 1900-talets andra hälft. Vid mitten av förra seklet fanns dock vissa av dungarna om än med glesare trädskikt, framför allt talldungar i öster och norr. I de använda flygbilderna är lövträd svårare att se och under perioden strax efter kriget fanns i många hagar ovanligt lite lövskog, pga avverkningar för brännved under kriget. Nu finns täta talldungar, vissa med gamla martallar och död ved, andra unga. Det finns vidare glesa björkdungar som gallrats fram vid tidigare restaurering samt några aldungar. Yngre blandskogsdungar finns framför allt i sydvästar delen av området. Björkhagarna och dungar med äldre träd, framför allt tall, har räknats som 9070, medan aldungar och yngre blandskogar inte räknats som habitat.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:
- Fortsatt hävd i form av bete.
- Igenväxningsvegetation får inte förekomma.
- Öppna gläntor och glest kronskikt.
- Ett bibehållet krontäcke finns av minst 25 % och max 75 %.
- Förekomst av solbelyst död ved, företrädesvis torrakor.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt?

En komplett lista är inte möjlig att upprätta. Här listas ett urval hot som i det här området bedömts mest relevanta.

*** Havsstrandängar av Östersjötyp (1630):**

- Tillförsel av handelsgödsel och tillskottsutfodring.
- Dikning.
- Vinterbete.
- Igenväxning och ansamling av förna på grund av för svag eller utebliven hävd.

*** Artrika torra-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ (6270):**

- Tillförsel av handelsgödsel och tillskottsutfodring.
- Igenväxning och ansamling av förna på grund av för svag eller utebliven hävd.
- Vinterbete.
- Markexploatering. Gräsmarken kan förstöras genom utfyllnad, vägdragningar, skogsplantering, dikning.
- Uppläggande av jordmassor.

Pionjärvegetation på silikatrika bergytor (8230):

- Tillförsel av handelsgödsel och tillskottsutfodring.
- Igenväxning och ansamling av förna på grund av för svag eller utebliven hävd.
- Vinterbete.
- Markexploatering. Marken kan förstöras genom utfyllnad, vägdragningar, skogsplantering, dikning.
- Uppläggande av jordmassor.

Trädklädda betesmarker (9070):

- Tillförsel av handelsgödsel och tillskottsutfodring.
- Igenväxning och ansamling av förna på grund av för svag eller utebliven hävd.
- Vinterbete.
- Markexploatering. Gräsmarken kan förstöras genom utfyllnad, vägdragningar, skogsplantering, dikning.
- Uppläggande av jordmassor.
- För omfattande rekrytering av nya träd kan göra dem för täta och skuggiga.
- Avverkningar annat än i naturvårdssyfte och bortstädning av döda högstubbar och torrakor.

Bevarandeåtgärder med tidsplan

Gällande regler:

Enligt 7 kap 28 § miljöbalken (MB) krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön eller störa utpekade arter i ett Natura 2000-område som har förtecknats enligt 7 kap 27§ MB. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändig för skötsel och för förvaltning av området.

Strandskydd gäller enligt 7 kap 13-18 §§ MB. Utökat strandskydd gäller upp till 300 meter på landsidan och 100 meter ut i sjön från strandlinjen. Inom strandskyddat område är viss typ av exploatering förbjuden, t ex uppförande av ny byggnad. Undantag från förbudet gäller t ex byggnader som behövs för de areella näringarna.

Tabell 3. Förslag till bevarandeåtgärder för Ytteräng

Område/art	Åtgärd	Tidsplan
Hela	Biotopskydd?/Naturreservat?	
***Havsstrandängar av Östersjötyp (1630)**	Bete. Miljöstöd med tilläggsersättning inklusive den nu ohävdade nordligaste delen.	2008
	Röjning av alsly, upprepat flera gånger under en - flera säsonger tills rötterna dött.	2008
*** Artrika torra - friska låglandsgräsmarker (6270)**	Bete. Miljöstöd med tilläggsersättning	2008
	Röjning av återväxt av diverse vedväxter. Utglesning av buskrika brynmiljöer.	2008
Pionjärvegetation på silikatrika bergytor (8320)	Bete. Miljöstöd med tilläggsersättning	2008
Trädklädda betesmarker (9070)	Bete. Miljöstöd med tilläggsersättning	2008
	Gallring för att skapa öppnare skog och gläntor	2010

Bevarandestatus i dag

Tabell 4. Bevarandestatus hos ingående naturtyper och arter

Naturtyp/art	Bevarandestatus
***Havsstrandängar av Östersjötyp (1630)**	Ej gynnsam bevarandestatus. I norr finns ett större ohävdat område. Övriga strandängar i god till tämligen god hävd, men med rotuppslag av alsly.
*** Artrika torra - friska låglandsgräsmarker (6270)**	Gynnsam bevarandestatus. På tämligen kort sikt kommer dock igenväxning att leda till förlorad gynnsam status. Röjningsinsatser och ökad betesbeläggning krävs för att behålla statusen.
Pionjärvegetation på silikatrika bergytor (8320)	Gynnsam bevarandestatus. Nuvarande brister i avbetning och trampstörning kommer dock sannolikt inom några år att leda till förlorad gynnsam status
Trädklädda betesmarker (9070)	Ej gynnsam bevarandestatus. Alltför igenväxt och skuggigt.

Uppföljning av bevarandemål

För närvarande pågår en basinventering av Natura 2000-områden och ett uppföljningssystem håller på att tas fram. I väntan på dess resultat ges här inga förslag.

Tabell 5. Uppföljning

Naturtyp/art	Att följa upp	Tidsplan

Inventeringar i området och andra referenser:

Artdatabanken, lista med rödlistade arter, uttag 2002-05-10.

Länsstyrelsen i Stockholms län. Naturkatalog för Stockholms län. Remissupplaga. 1996.

Länsstyrelsen i Stockholms län. Åtgärdsplan för Arbottna 2001, AB1579

Länsstyrelsen i Stockholms län. Ängs- och hagmarksinventeringen i Stockholms län. 1987-1991.

Kartor: Ytteräng Natura 2000-område

Ref: ©Lantmäteriet, 2007. Ur Geografiska Sverigedata, 106-2004/188-AB

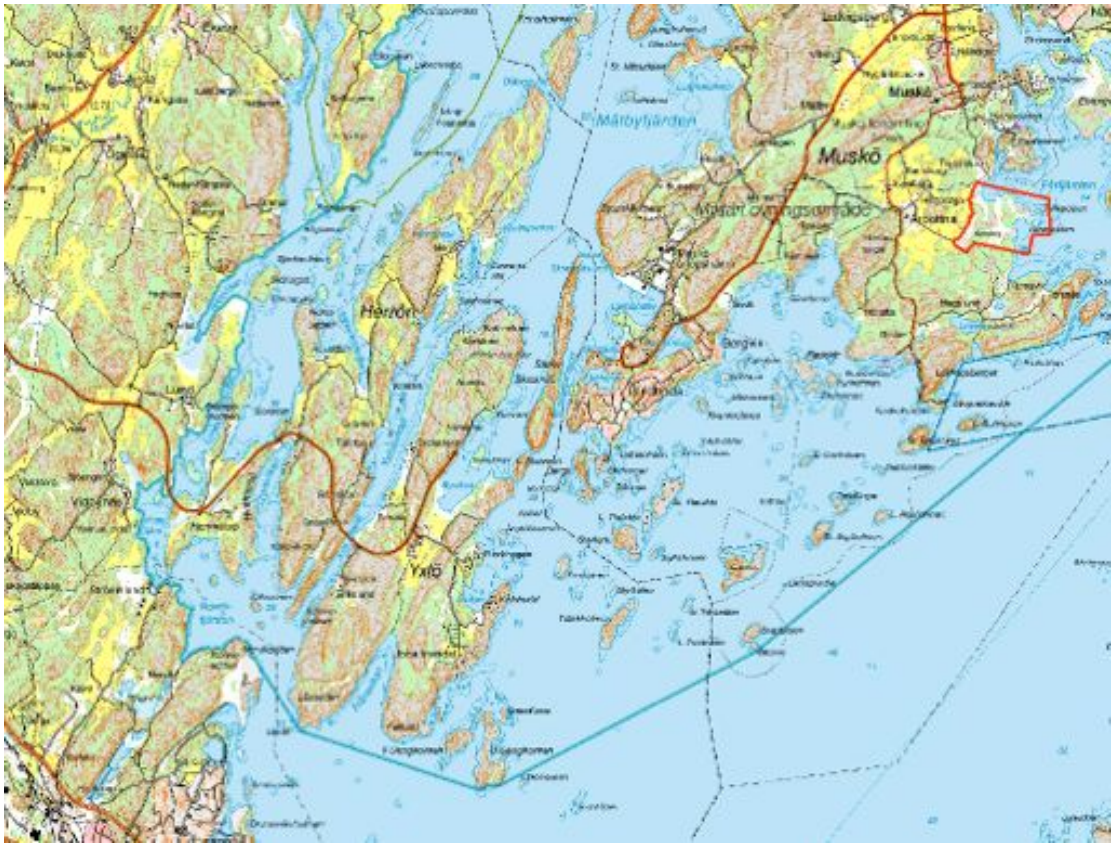

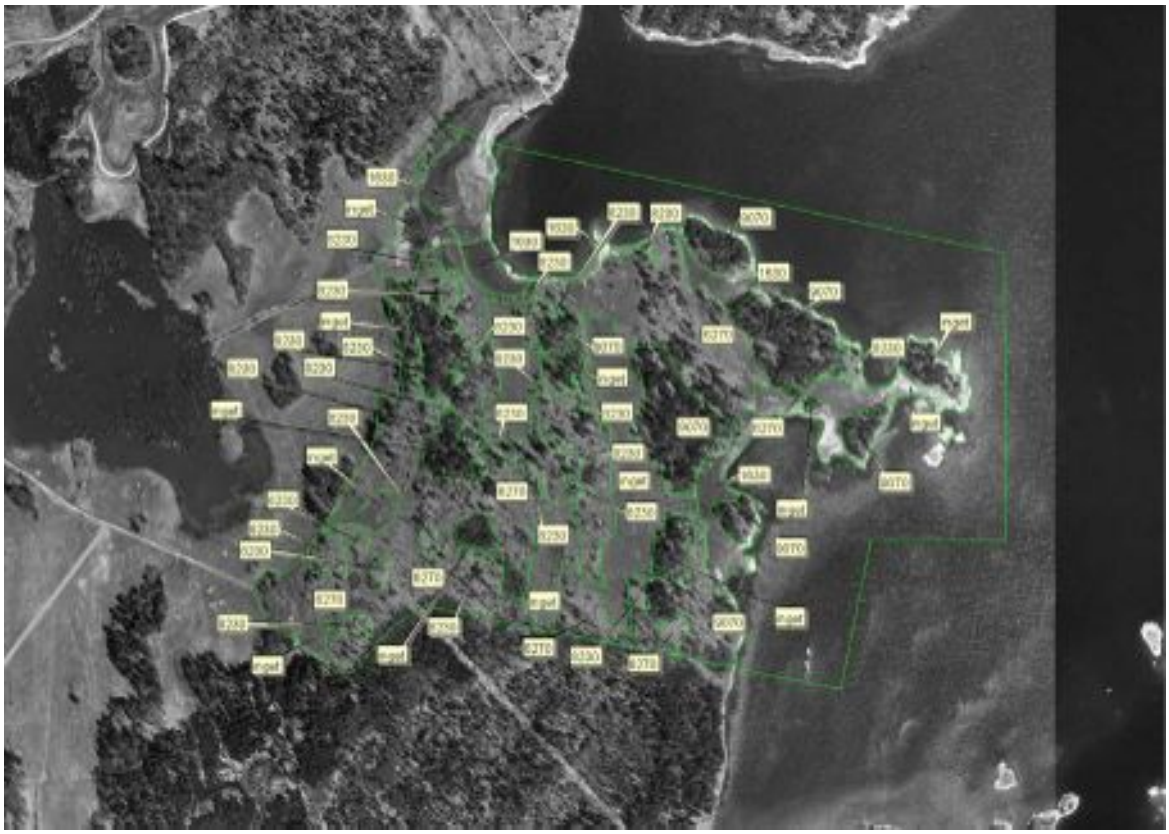

Ortofotokarta med naturtyperna avgränsade med grön linje